

Christelijk onderwijs in Europa vraagt sterk leiderschap op alle niveaus

Bert Meeuwsen, Dick Both en Alex de Bruijn

INTRO:

Hoewel er in diverse Europese landen ruimte is voor christelijk onderwijs zijn er praktische problemen. Denk aan financiën, huisvesting en het vinden van leraren die de visie van de school delen. Daarom drie gedachten die bijdragen aan oplossingen.

Christelijk onderwijs in Europese landen neemt de laatste jaren toe. Dit benadrukte Pieter Moens, voorzitter van het College van Bestuur van de Vereniging voor Gereformeerde Scholen (VGS), tijdens het recente Brussels Beraad. Op deze conferentie hebben christelijke schoolleiders uit dertien EU-landen elkaar ontmoet. Het Reformatorisch Dagblad (31-1) besteedde aandacht aan hun plannen en behoeften.

Het groeiende aantal christelijke scholen kan gezien worden als een reactie op ontwikkelingen in Europa. De toegenomen belangstelling voor christelijk onderwijs is een gevolg van politieke dwang om vanuit overheidsmaatstaven les te geven over gender en seksualiteit. Hierdoor zoeken bezorgde ouders naar scholen die dit thema anders invullen en vormgeven. Hoewel er in diverse Europese landen ruimte is voor christelijk onderwijs zijn er praktische problemen. Daarbij valt te denken aan adequate financiën, huisvesting en het vinden van "leraren die de visie van de school delen".

Derde Leven

We reiken drie gedachten aan die bijdragen aan het oplossen van praktische problemen. In de eerste plaats is het belangrijk een voorbeeld te nemen aan christelijke scholen in landen die financieel gesteund worden door fondsenwerving in binnen- en buitenland. Particuliere christelijke scholen buiten Nederland worden vaak niet gesubsidieerd door hun overheden. Die scholen moeten zelf zorgen voor een sluitende begroting en daarmee hun voortbestaan. Mogelijk kunnen de VGS, samenwerkende kerken en andere organisaties bijdragen door het coördineren van donaties. Dit kan op verschillende manieren, zoals door bij te dragen aan particuliere scholen in Schotland via de Stichting Vrienden van Christelijk Onderwijs Schotland (SVCOS; www.svcos.nl). Een ander voorbeeld van betrokkenheid bij christelijk onderwijs geeft de Stichting Ondersteuning Gereformeerd Onderwijs Oost Europa (OGO). Deze richt zich op scholen in Oost-Europa (www.stichting-ogo.nl). Mogelijk zijn er meer initiatieven.

Door samen te werken brengen we daadwerkelijk en mogelijk nog effectiever het woord tot degenen om wie het gaat. Het gaat om onze christelijke kinderen op weg naar Christus' wederkomst. De Boheemse theoloog en pedagoog Comenius schreef in de 17e eeuw zijn beroemde "Didactica Magna". Hij benadrukt daarin dat wij de verantwoordelijkheid hebben om bij te dragen aan de vorming van leerlingen ten behoeve van wat hij het "Derde Leven" noemde. Volgens Comenius begint het "Derde Leven" met de wederkomst van Christus.

Internationaal samenwerken

Als tweede gedachte noemen we het belang van de versterking van leiderschap op alle niveaus in het onderwijs. Niveaus van leidinggeven aan onderwijs zijn als een omgekeerde pyramide. Onderin staan de raden van toezicht, daarboven directeuren-bestuurders, dan teamleiders en uiteindelijk bovenin de leraren. Van onder tot boven dragen en dienen betrokkenen het volgende niveau, door te participeren, te ondersteunen, te faciliteren en te hoeden. Op die manier is onderwijs echt gericht op degenen om wie het gaat: de leerlingen.

In het in 2012 verschenen boek "Onderwijs vraagt leiderschap!" wordt hiervoor een totaalconcept aangereikt. Dit concept, dat gericht is op de ontwikkeling van persoonlijk leiderschap, is gebaseerd op acht cruciale leiderschapsaspecten. Inmiddels wordt gewerkt aan de achtste druk van het boek, dat gebaseerd is op christelijke waarden. Door acht gedragsaspecten uit te werken draagt het bij aan morele en professionele vorming. Tegelijk is het geschikt voor onderwijs op alle scholen, binnen en buiten Nederland.

De genoemde aspecten zijn gerelateerd aan deugden. Deugdzaam gedrag is dat wat je doet of juist nalaat, ook als je naaste niet kijkt. Internationaal onderzoek toont aan dat deugden centraal staan in levensbeschouwingen. Levensbeschouwingen kunnen blijkbaar niet zonder. Zo dragen deugden bij aan het in stand houden van samenlevingen. Hoewel samenlevingen van elkaar verschillen, komen zij ook enigszins met elkaar overeen. Het vormen van leiders in het onderwijs vanuit deze overeenkomsten is goed mogelijk. Vanuit deze denkwijze zou het mogelijk moeten zijn om het boek "Onderwijs vraagt leiderschap!" in andere landen te gebruiken. Er is wel een nadeel: het boek is alleen beschikbaar in de Nederlandse taal. Het werken aan internationale uitgaven in verschillende talen is gewenst. Hopelijk komen gesprekken hierover met internationale uitgeverij tot wasdom. De gedachte van alle betrokkenen is dat we "Onderwijs vraagt leiderschap!" vanaf eind 2024 in meerdere talen beschikbaar kunnen stellen. De Engelse werktitel is "Education requires leadership!"

Wijsheid

Ter afsluiting volgt de derde gedachte. De gedachte die christenen bindt. Wij mogen God om wijsheid vragen als het ons daaraan ontbreekt. We kunnen, naast geven en aanleren, bidden voor christelijk onderwijs in Nederland en de landen om ons heen. Zo bidden we voor financiën, huisvesting, onderwijskrachten en het ontwikkelen van leiderschap in het onderwijs. Daarmee dragen we actief bij aan onderwijs en vorming van de leerlingen van vandaag en morgen en aan Christus' wederkomst.

De auteurs zijn Dick Both en Alex de Bruijn leiderschap- en organisatieadviseur bij het leiderschap- en organisatieadviesbureau *Both & De Bruijn, leiderschap ontwikkelen*. Bert Meeuwsen is docent hoger onderwijs/onderzoeker 'strategisch leiderschap en levensbeschouwing'. Vanuit *Meeuwsen & Partner* begeleidt hij leidinggevenden in bedrijfsleven en onderwijs.

Reformatisch Dagblad, 15 februari 2024, pp.28-29